

Agata Gemzik-Salwach

Skutki regulacji Bazylei III dla sektora bankowego i gospodarki

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H, Oeconomia 46/4,
199-210

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

AGATA GEMZIK-SALWACH

Skutki regulacji Bazylei III dla sektora bankowego i gospodarki

The impact of Basel III on the banking sector and the economy

Słowa kluczowe: system bankowy, Bazylea III

Key words: banking system, Basel III

Wprowadzenie

Pojawiające się na rynkach finansowych kryzysy skłaniają organy nadzoru do ciągłego ulepszania już istniejących i wprowadzania nowych regulacji. Wobec ogromnych problemów, z którymi borykają się poszczególne gospodarki, powstaje pytanie o właściwą drogę ich rozwiązywania, łagodzenia oraz zapobiegania im w przyszłości. Pojawiają się dylematy, czy w obecnej sytuacji należy wzmocnić rolę państwa w gospodarce, czy też wręcz przeciwnie – zaufać rynkowi. Wielu ekonomistów dyskutuje nad tym, czy silniej regulować rynki finansowe, czy też lepszym rozwiązaniem byłoby bardziej efektywne wykorzystanie regulacji już istniejących.

W artykule zostały przedstawione rozwiązania obowiązujące w sektorze bankowym. Opisano nowe regulacje Bazylei III, ze szczególnym uwzględnieniem dyrektywy CRD IV¹, a następnie analizie poddano konsekwencje ich wprowadzenia do gospodarki. Z szeregu proponowanych zmian w regulacjach ostrożnościowych opisano w artykule te, które, zdaniem wielu ekspertów, mają największy wpływ na sytuację w sektorze bankowym i całej gospodarce, czyli zmiany w sposobie kalkulacji wymogów kapitałowych, nowe wskaźniki płynnościowe oraz współczynnik dźwigni.

¹ Projekt regulacyjny oraz dyrektywy Komisji Europejskiej, 20 lipca 2011.

1. Nowe regulacje nadzoru bankowego

Efektywny nadzór bankowy jest jednym z najważniejszych elementów stabilności i bezpieczeństwa światowego systemu finansowego². Kryzysy pojawiające się w sektorze bankowym bezlitośnie obnażyły luki w dotychczasowym nadzorze, pokazały, iż wymogi kapitałowe stosowane przez banki nie są wystarczające, istnieje ogromne niemierzone ryzyko płynności, a wiele instrumentów finansowych nie jest wycenianych zgodnie z poziomem ryzyka, jakie ze sobą niosą³. Od momentu kryzysu w 2008 r. UE przyjęła co najmniej 50 środków ustawodawczych, z czego 99% zatwierdzonych reform wejdzie w życie w 2013 r.⁴ Główne źródła zapisów wprowadzające nowe regulacje do europejskiego systemu bankowego to Bazylea III i CRD IV. Najważniejsze zmiany w obszarach regulacyjnych to:

- doprecyzowanie niektórych definicji,
- podniesienie wymogów kapitałowych,
- wprowadzenie dodatkowych zabezpieczeń.

Przed nowymi regulacjami są stawiane dwa główne cele: pierwszy z nich to wzmocnienie bezpieczeństwa banków poprzez zaostrzenie zasad kalkulacji wymogów kapitałowych oraz zarządzania ryzykiem utraty płynności, a drugi – poprawa możliwości absorpcji przez sektor bankowy wstrząsów powstałych jako następstwa kryzysów finansowych i gospodarczych⁵. Potrzeby wprowadzania nowych regulacji są charakterystyczne dla okresów „pokryzysowych” w gospodarkach⁶.

Jednym z ważnych elementów nowych regulacji bankowych jest doprecyzowanie niektórych pojęć, np. funduszy własnych. W nowej definicji funduszy własnych wyróżnia się dwie kategorie: fundusze podstawowe, które służą pokryciu strat z normalnej działalności (*Tier1*), oraz fundusze uzupełniające (*Tier2*), które wykorzystuje się do pokrycia strat w ramach upadłości. Na kategorie funduszy podstawowych składają się: fundusze podstawowe najwyższej jakości (ang. *Common Equity Tier 1 Ratio*, CET1)⁷, dodatkowe fundusze podstawowe (ang. *Additional Tier 1*) oraz fundusze uzu-

² Zob. P. Gołędzinowski, *Wpływ regulacji systemu bankowego na jego efektywność*, NBP, „Materiały i Studia” 2009, z. 235; K. Janasz, *Bezpieczeństwo systemu bankowego*, [w:] *Innowacje, ryzyko, zarządzanie wiedzą, strategie przedsiębiorstw*, Szczecin 2005, Uniwersytet Szczeciński, „Zeszyty Naukowe” nr 397, s. 122.

³ Zob. A. Gemzik-Salwach, *Innowacje finansowe jako przyczyna kryzysu na rynkach międzynarodowych*, „Finansowy Kwartalnik Internetowy e-Finanse” 2009, nr 3, <http://e-finanse.com/artykuly/121.pdf>; A. Janc, *Banki centralne w dobie kryzysu. Czy dysponujemy już naukową refleksją na ten temat?*, [w:] J. Osiński (red.), *Banki centralne wobec kryzysu ekonomicznego*, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2010, s. 45–50.

⁴ *Jakie zmiany dla sektora bankowego w Europie w świetle nowych przepisów finansowych?*, Wstępny projekt opinii Komisji Konsultacyjnej ds. Przemian w Przemysle, CCM1/094, Bazylea 2012, s. 6.

⁵ *Basel Committee on Banking Supervision – Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems*, Committee of European Banking Supervisors, grudzień 2010.

⁶ S. Flejterski, *Polityka wobec banków – między Scyllą niedoregulowania a Charybdą przeregulowania*, [w:] J. Szambelańczyk (red.), *Wyzwania regulacyjne wobec doświadczeń globalnego kryzysu finansowego*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2011, s. 74.

⁷ Pojęcie to jest też tłumaczone jako kapitał akcyjny albo fundusze zasadnicze.

pełniające (*Tier2*)⁸. Zmiany regulacyjne, które mają miejsce w europejskim systemie bankowym, są ukierunkowane na odwrócenie istniejących w tym sektorze trendów.

Wzmocnienie bezpieczeństwa banków ma się odbywać poprzez wzrost wysokości i poprawę jakości bankowych kapitałów. Kryzys finansowy pokazał, iż wysokość utrzymywanego przez banki kapitału była niewystarczająca, dlatego Bazylea III wprowadza dodatkowy bufor kapitałowy w postaci współczynnika wypłacalności na bazie funduszy rdzennych. Zgodnie z nim kapitał podstawowy ma stanowić wartość co najmniej 4,5% aktywów ważonych ryzykiem, czyli o 2,5 pkt proc. więcej niż do tej pory. Zatem banki będą zobowiązane utrzymywać współczynniki wypłacalności na następujących poziomach⁹:

współczynnik wypłacalności na bazie rdzennych funduszy podstawowych (CET1) ≥ 4,5%,

współczynnik wypłacalności na bazie funduszy podstawowych (Tier1) ≥ 6%,

współczynnik wypłacalności na bazie funduszy własnych (Tier1 + Tier2) ≥ 8%.

Banki będą musiały utrzymywać kapitałowy bufor ochronny w wysokości 2,5% aktywów ważonych ryzykiem oraz bufor antycykliczny sięgający od 0 do 2,5% aktywów ważonych ryzykiem w zależności od koniunktury gospodarczej.

Druga grupa regulacji dotyczy zabezpieczenia ryzyka płynności w bankach. Bazylea III wprowadza tu dwa wymogi: LCR (ang. *Liquidity Coverage Ratio*) oraz NSFR (ang. *Net Stable Funding Ratio*). Mają one być kalkulowane według następujących formuł¹⁰:

$$LCR = \frac{\text{aktywa płynne wysokiej jakości}}{\text{wpływy netto w horyzoncie 30 dni}} \geq 100\%$$

$$NSFR = \frac{\text{dostępne stabilne finansowanie}}{\text{wymagane stabilne finansowanie}} \geq 100\%$$

LCR stanowi, że każdy bank musi utrzymywać wystarczającą ilość aktywów łatwych do upłynnienia, aby zabezpieczyć finansowanie na 30 dni ewentualnych problemów z płynnością, natomiast NSFR wymusza na bankach, aby długoterminowe aktywa, takie jak, np. kredyty hipoteczne, były finansowane przez zobowiązania o zapadalności dłuższej niż rok¹¹.

⁸ V. Gafrikova, R. Milic-Czerniak, *Bazylea III – zmiany kapitałowe i ich konsekwencje*, „Bezpieczny Bank” 2011, nr 2, s. 66–67.

⁹ *Basel III: A global regulatory...*, s. 12.

¹⁰ D. Szkaradek, *Zarządzanie płynnością i kapitałem w świetle Bazylei III*, Deloitte, Warszawa 2012, s. 2.

¹¹ I. Morawski, *Bazylea III: bezpieczniejsze banki, ale większe koszty*, <http://www.obserwatorfinansowy.pl/2011/06/10/bazylea-iii-banki-regulacje-strefa-euro-trichet/#>.

Wskaźnik dźwigni finansowej został ustalony na poziomie minimum 3%¹²:

$$\text{Wskaźnik dźwigni} = \frac{\text{fundusze podstawowe}}{\text{wartość ekspozycji}} \geq 3\%$$

Zadaniem współczynnika dźwigni jest limitowanie skłonności banków do nadmiernego lewarowania poprzez ujawnianie rzeczywistego stopnia pokrycia kapitałem własnym wszystkich ekspozycji¹³.

2. Skutki zmian regulacyjnych

Wprowadzenie nowych regulacji w ramach Bazylei III zostało poprzedzone konsultacjami publicznymi. Komisja Europejska zapoznała się ze zdaniem publicznych i prywatnych instytucji. W ramach tych konsultacji stanowiska nadesłały organizacje z Polski: Narodowy Bank Polski, Komisja Nadzoru Finansowego, Ministerstwo Finansów, Związek Banków Polskich i Izba Domów Maklerskich. Krytyce poddano m.in. wprowadzanie współczynników płynności opartych na sztywnych miarach, wydłużenie okresu karencji przy wprowadzaniu pakietu uregulowań i rolę nadzorca w kraju goszczącym¹⁴.

Do tej pory zostało też przeprowadzonych kilka badań, które mają pokazać wpływ Bazylei III na sektor bankowy i całą gospodarkę. Analizy takie przeprowadzili m.in. eksperci z OECD, Komitet Bazylejski, Europejski Bank Centralny, Komisja Europejska, Instytut Finansów Międzynarodowych (IIF) z Waszyngtonu, a w Polsce – firma PWC i Związek Banków Polskich oraz Komisja Nadzoru Finansowego. Przewidywanie skutków zmian regulacji ostrożnościowych jest dość trudne ze względu na to, że mają one charakter ram, a nie konkretnych przepisów prawnych, poszczególne państwa mogą więc wprowadzać różniące się od siebie regulacje, a ich systemy finansowe mają też pewne specyficzne cechy. Szacunki przedstawione przez poszczególne organizacje czasami w sposób dość istotny się od siebie różnią.

Głównym rezultatem nowych regulacji jest podniesienie zapotrzebowania banków na kapitał własny. Wynika ono z obowiązku przestrzegania opisanych wcześniej wskaźników. Na mocy nowych regulacji europejskie instytucje bankowe zostały zobowiązane do zwiększenia swojego kapitału o mniej więcej 125 mld euro. Istnieje obawa, iż pojawi się problem ze zdobyciem tak dużej ilości kapitału. Tworzone wymogi kapitałowe i płynnościowe mają służyć poprawie bezpieczeństwa w sektorze bankowym, jednak stworzenie znacznych buforów kapitałowych z pewnością będzie

¹² D. Szkaradek, *op. cit.*, s. 2.

¹³ K. Kochaniak, *Kapitał regulacyjny sektora bankowego w Polsce na tle rozwiązań Bazylei III*, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, „Zeszyty Naukowe” nr 11, Kraków 2011, s. 161.

¹⁴ S. Kasiewicz, L. Kurkliński, *Szok regulacyjny a konkurencyjność i rozwój sektora bankowego*, Warszawski Instytut Bankowości, Warszawa 2012, s. 17.

ograniczać efektywność działań banków¹⁵. Zasoby kapitałowe są jednym z najważniejszych czynników, które mają wpływ na konkurencyjność banków¹⁶. Nowe przepisy dotyczące zarządzania ryzykiem wymuszają na bankach, aby strategie rozwoju produktów i portfeli bankowych oraz plany sprzedażowe były tworzone nie tylko z perspektywy dochodowości, ale również w odniesieniu do absorpcji kapitału.

Wyliczenia przeprowadzone przez ekspertów z Bazylejskiego Komitetu Nadzoru Finansowego wskazują, że wdrożenie nowych regulacji w długim terminie spowoduje wzrost produktu krajowego brutto z 0,3 do 2,0% na skutek ograniczenia przewidywanej częstotliwości i prawdopodobieństwa wystąpienia kryzysów finansowych. Ponadto wyższe wymogi kapitałowe powinny ograniczyć amplitudę cykli gospodarczych¹⁷. Z kolei według szacunków OECD wprowadzenie nowych regulacji będzie skutkowało spadkiem PKB gospodarek OECD w zakresie od 0,05 do 0,15% rocznie. Będzie mieć miejsce również wzrost kosztów kredytu o około 15 punktów bazowych¹⁸. Od tych wyliczeń zdecydowanie odbiegają szacunki Instytutu Finansów Międzynarodowych. Zgodnie z nimi koszty kredytów mogą wzrosnąć nawet o ok. 1,3 pkt proc., a strata PKB może wynieść średnio ok. 1% rocznie¹⁹.

Dla rynku polskiego analizę skutków makroekonomicznych wprowadzenia Bazylei III przeprowadziła Komisja Nadzoru Finansowego. W świetle badań stwierdzono, że przy wzroście średniego współczynnika wypłacalności o 2,5 pkt proc. nastąpiłby nieznaczny wzrost stóp oprocentowania kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych o kilkadziesiąt punktów bazowych, co miałoby wpływ na kształtowanie popytu na kredyt. Przyjęcie trwałego wzrostu współczynnika wypłacalności o 2,5 pkt proc. oznaczałoby, że po czterech latach należy spodziewać się spadku efektywnego popytu na kredyt o blisko 3%. Spadek popytu na kredyt powodowałby zmniejszenie popytu konsumpcyjnego i inwestycyjnego, co wpłynęłoby na ograniczenie PKB o 0,08% w ciągu czterech lat, czyli o 0,03 pkt proc. rocznie²⁰.

Osobną grupę badań stanowią analizy wpływu regulacji Bazylei III na sam sektor bankowy. Związek Banków Polskich, wraz z firmą PWC, przeprowadził badania polegające na skontrolowaniu, czy poziom wskaźników wypłacalności określony w Bazylei III może być już dziś utrzymany w polskich bankach. Sprawdzone wielkości średniego poziomu współczynnika wypłacalności opartego na rdzennych funduszach podstawo-

¹⁵ A. Kornasiewicz, A. Halesiak, *Konsekwencje kryzysu w strefie euro dla polskiego i europejskiego sektora bankowego*, Głos w e-debacie zorganizowanej przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, listopad 2011, s. 6.

¹⁶ M. Dzieliński, *Wpływ nowych regulacji kapitałowych na konkurencyjność polskich banków*, NBP, „Materiały i Studia” z. 229, Warszawa 2008, s. 9.

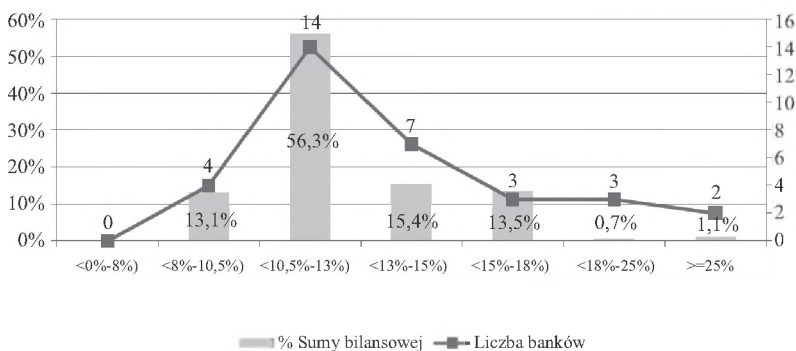
¹⁷ T. Wolanin, *Bazylea III*, [w:] S. Kasiewicz, L. Kurkliński, *op. cit.*, s. 176.

¹⁸ P. Slovik, B. Cournède, *Macroeconomic Impact of Basel III*, OECD Economics Department Working Papers 2011, nr 844, s. 9.

¹⁹ *The Cumulative Impact on the Global Economy of Changes in the Financial Regulatory Framework*, Institute of International Finance, Waszyngton, wrzesień 2011, s. 12.

²⁰ P. Wdowiński, *Makroekonomiczne skutki wyższych standardów kapitałowych: Analiza symulacyjna dla Polski*, Komisja Nadzoru Finansowego, Warszawa 2011, s. 21–22.

wych (CET1), współczynnika wypłacalności opartego na funduszach podstawowych (*Tier1*) oraz średniej wartości całkowitego współczynnika wypłacalności opartego na funduszach własnych (*Tier1+Tier2*). Wyniki badań okazały się optymistyczne, pokazały, iż polski system bankowy ma solidną bazę kapitałową. Wszystkie banki biorące udział w badaniach spełniły wymogi nadzorcze w zakresie minimalnych poziomów tych współczynników. Po dodatkowym uwzględnieniu bufora ochrony kapitału w wysokości dodatkowych 2,5 pkt proc. również wszystkie banki spełniły kryterium CET1. W przypadku współczynnika *Tier1* i współczynnika wypłacalności (*Tier1+Tier2*) – cztery banki wymagałyby zwiększenia bazy kapitałowej.

Rysunek 1. Całkowity współczynnik wypłacalności – banki polskie

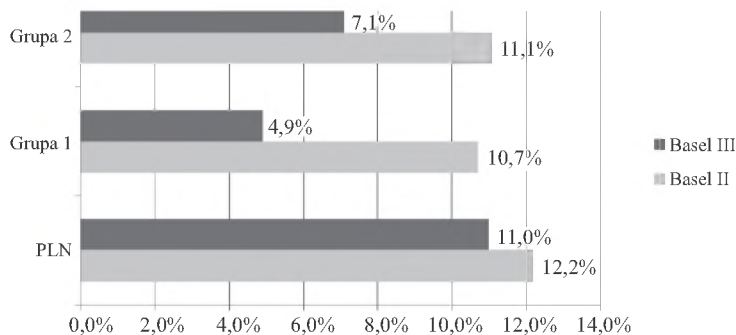
Źródło: Podsumowanie wyników ilościowego badania wpływu Bazylei III na polski sektor bankowy, PWC i ZBP, grudzień 2011, <http://www.zbp.pl/photo/konf0211/prezentacjaZBP.pdf>.

Oceniając uzyskane wyniki, należy pamiętać, iż polskie banki będą poddane narastającej presji konkurencyjnej banków globalnych na wykazywanie wyższych kapitałów. Ponadto gdyby został na nie dodatkowo nałożony bufor antycykliczny (maksimum 2,5%), to część badanych banków odnotowałaby istotny niedobór kapitału, wynoszący w skali całej badanej próby 2–4 mld zł²¹.

W porównaniu z bankami polskimi sytuacja banków europejskich wygląda znacznie gorzej. Podobne badania CEBS przeprowadzone dla 246 banków w próbie QIS pokazały niedobór kapitału w wysokości 62 mld euro dla minimalnego wymogu współczynnika wypłacalności na bazie kapitału zasadniczego (4,5%) i 291 mld euro dla docelowego poziomu tego współczynnika (łącznie z 7% bufora ochronnego)²². Wyniki tych badań zostały zaprezentowane na rysunkach 2 i 3.

²¹ Podsumowanie wyników ilościowego badania wpływu Bazylei III na polski sektor bankowy, PWC i ZBP, grudzień 2011, <http://www.zbp.pl/photo/konf0211/prezentacjaZBP.pdf>.

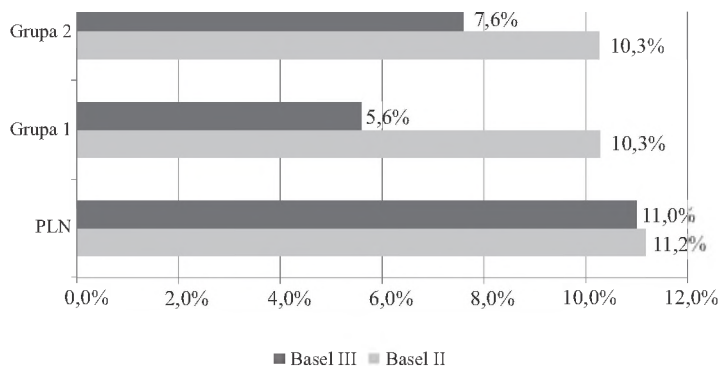
²² D. Szkaradek, *op. cit.*, s. 3.

Grupa 1 – banki europejskie objęte QIS z kapitałem *Tier1* powyżej 3 mld euro, dobrze zdywersyfikowane i aktywne na rynku międzynarodowym; Grupa 2 – pozostałe banki uwzględnione w QIS; PLN – grupa polskich banków biorących udział w badaniu ZBP

Rysunek 2. Współczynnik wypłacalności na bazie kapitału zasadniczego – banki polskie i europejskie

Źródło: Basel Committee of European Banking Supervisors, Bank for International Settlements, Bazylea, grudzień 2010, s. 9; *Podsumowanie wyników ilościowego badania wpływu Bazylei III na polski sektor bankowy*, PWC i ZBP, grudzień 2011, <http://www.zbp.pl/photo/konf0211/prezentacjaZBP.pdf>, podane za: D. Szkaradek, *Zarządzanie płynnością i kapitałem w świetle Bazylei III*, Deloitte, Warszawa 2012, s. 3.

Grupa 1 – banki europejskie objęte QIS z kapitałem *Tier1* powyżej 3 mld euro, dobrze zdywersyfikowane i aktywne na rynku międzynarodowym; Grupa 2 – pozostałe banki uwzględnione w QIS; PLN – grupa polskich banków biorących udział w badaniu ZBP

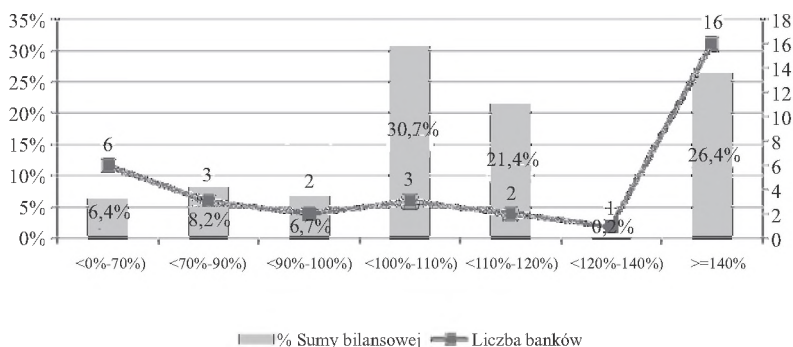
Rysunek 3. Współczynnik wypłacalności na bazie kapitału podstawowego – banki polskie i europejskie

Źródło: Basel Committee of European Banking Supervisors, Bank for International Settlements, Bazylea, grudzień 2010, s. 9; *Podsumowanie wyników ilościowego badania wpływu Bazylei III na polski sektor bankowy*, PWC i ZBP, grudzień 2011, <http://www.zbp.pl/photo/konf0211/prezentacjaZBP.pdf>, podane za: D. Szkaradek, *op. cit.*, s. 3.

Nowe przepisy stanowią, że krajowe organy nadzoru bankowego w okresach wzrostu gospodarczego i w krajach o wysokiej stopie wzrostu mogą ustalić bufor płynności sięgający nawet 2,5% wymogów kapitałowych, co może oznaczać trudności z rozwijaniem portfeli kredytowych. Zastosowanie buforu antycyklicznego oznacza

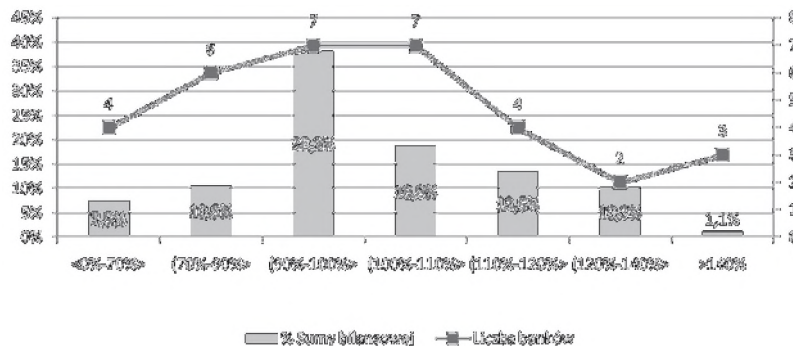
bowiem, iż banki będą musiały sprostać zwiększonym miarom adekwatności kapitałowej w okresach dobrej koniunktury i ograniczać rozwój portfeli kredytowych, pomimo zwykle występującego wysokiego popytu na kredyty w tym czasie.

Największym wyzwaniem dla banków polskich będą regulacje dotyczące utrzymania wymogów płynności, a zwłaszcza wskaźnika płynności długoterminowej NSFR. Średnia wartość wskaźnika LCR dla polskich banków w badaniach ZBP wyniosła 128%, przy minimalnej wymaganej wartości równej 100%, jednak w ponad 20% badanych banków wystąpiły problemy z utrzymaniem tego wskaźnika na właściwym poziomie. W przypadku wskaźnika NSFR – jego średnia wartość dla wszystkich banków wyniosła 97%, a ponad 50% banków nie osiągnęło wymaganego poziomu.

Rysunek 4. Współczynniki płynności *Liquidity Coverage Ratio* (LCR) – banki polskie

Źródło: Podsumowanie wyników ilościowego badania wpływu Bazylei III na polski sektor bankowy, PWC i ZBP, grudzień 2011, <http://www.zbp.pl/photo/konf0211/prezentacjaZBP.pdf>.

Rysunek 5. Współczynniki płynności *Net Stable Funding Ratio* (NSFR) – banki polskie

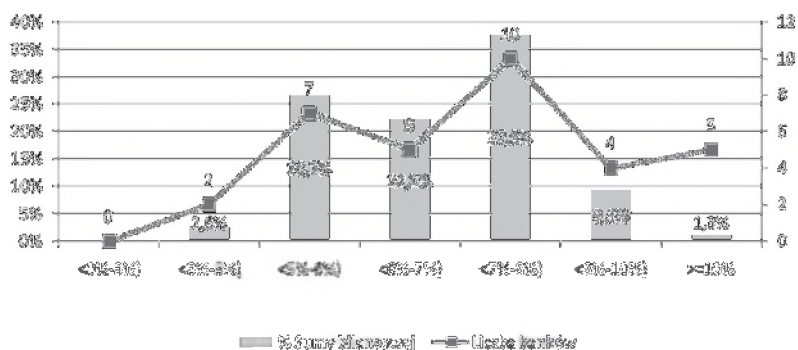
Źródło: Podsumowanie wyników ilościowego badania wpływu Bazylei III na polski sektor bankowy, PWC i ZBP, grudzień 2011, <http://www.zbp.pl/photo/konf0211/prezentacjaZBP.pdf>.

Niedobór płynności długoterminowej jest problemem utrzymującym się w polskim sektorze bankowym od kilku lat, zatem wprowadzenie NSFR będzie rodziło

daleko idące skutki. Prawdopodobnie konieczne będą zmiany w strukturach bilansów banków i dostosowanie modeli biznesowych do wymogów nadzorczych w zakresie płynności. Efektem wprowadzenia zaostrzonych norm płynności może być wzrost kosztów finansowania dla banków, przekładający się na zwiększenie kosztów udzielanych przez banki kredytów, a także możliwe wycofywanie się banków z niektórych segmentów rynkowych, uznanych za nieopłacalne²³.

Podobnie banki europejskie mają kłopoty ze spełnieniem wymogów płynnościowych. Dla banków objętych badaniem QIS niedobór aktywów płynnych wyniósł 1 bln euro, a 90% banków z badanej próby nie spełniło wymogów NSFR.

Trzeci obszar badań wpływu Bazylei III na polski sektor bankowy dotyczy konsekwencji ustanowienia wskaźnika dźwigni. Z badań ZBP wynika, iż jest on obecnie na wysokim poziomie i nie powinien wpływać w znaczącym stopniu na działalność banków. Wszystkie banki objęte analizą utrzymały wskaźnik dźwigni powyżej wymaganych 3%, nie stwierdzono też banków z nadmierną dźwignią w stosunku do współczynnika wypłacalności²⁴.

Rysunek 6. Wskaźnik dźwigni – banki polskie

Źródło: Podsumowanie wyników ilościowego badania wpływu Bazylei III na polski sektor bankowy, PWC i ZBP, grudzień 2011, <http://www.zbp.pl/photo/konf0211/prezentacjaZBP.pdf>.

Badania QIS pokazały, że bilanse banków europejskich są zlewarowane, średni ważony współczynnik dźwigni dla banków z Grupy 1 i 2 wyniósł odpowiednio – 2,8% i 3,8%²⁵. Obecnie z rynku płyną jednak sygnały, iż wdrożenie wskaźnika stabilnego finansowania netto i wskaźnika dźwigni może wpłynąć na ograniczenie w udzielaniu kredytów długoterminowych. Prawdopodobnie nastąpi zmniejszenie finansowania przedsiębiorstw, zwłaszcza z sektora MSP. Podobnie może wyglądać sytuacja z kredytami dla sektora władz. Do tej pory przy kredytach dla krajów czy

²³ Podsumowanie wyników...

²⁴ Ibidem.

²⁵ Results of the comprehensive quantitative impact study, Basel Committee of European Banking Supervisors, Bank for International Settlements, Bazylea, grudzień 2010, s. 9.

jednostek samorządu terytorialnego była stosowana preferencyjna waga ryzyka, teraz wprowadzenie wskaźnika dźwigni w długim terminie może ograniczyć taką akcję kredytową. Prognozuje się zatem znaczny spadek stopy zwrotu z kapitału własnego (ROE) w sektorze bankowym, w granicach 10–30%, co ograniczy zainteresowanie inwestorów tym sektorem²⁶. Inną konsekwencją wprowadzania nowych zmian regulacyjnych może się okazać wzrost cen usług bankowych, czyli marż i prowizji stosowanych przez banki, które będą chciały w ten sposób zrekompensować sobie podniesione koszty kredytowania.

Zakończenie

Regulacje Bazylei III stanowią niewątpliwie jedno z największych wyzwań dla sektora bankowego. Ich skutki mogą się okazać bardzo znamienne, nie tylko dla tego sektora, ale i dla całej gospodarki. W obliczu nowych regulacji ostrożnościowych pojawiają się głosy, że ich efektem będzie znaczne pogorszenie sytuacji w obu tych obszarach.

Z przedstawionych w artykule danych liczbowych wynika, iż polskie banki nie powinny mieć większych kłopotów z dostosowaniem się do wymogów nowego współczynnika wypłacalności. Fundusze własne, które znajdują się w ich posiadaniu, są wysokiej jakości. Sytuacja polskich banków jest pod tym względem znacznie lepsza niż banków europejskich. Podobnie utrzymanie wskaźnika dźwigni nie powinno stanowić dla nich problemu.

Znacznie trudniej będzie natomiast bankom osiągnąć wymagane przez nowe regulacje współczynniki płynności. Problem ten dotyczy zarówno banków polskich, jak i europejskich. Na polskim rynku szczególnie problematycznie wyglądają kwestie sprostania wymogom wymaganego poziomu wskaźnika płynności długoterminowej NSFR – aby banki mogły dopasować się do wymaganych norm, konieczny jest rozwój na rynku bankowym instrumentów finansowania długoterminowego.

Osobnym obszarem badań jest sposób, w jaki zmiany w sektorze bankowym mogą wpłynąć na gospodarkę. Na pewno głównym skutkiem nowych regulacji będzie spore zwiększenie zapotrzebowania banków na kapitał własny, który może się okazać trudny do zdobycia. Należy oczekiwać ograniczenia wielkości dźwigni finansowej oraz zmniejszenia roli banków w procesie pośrednictwa finansowego. Konsekwencją takiego stanu rzeczy może być stagnacja na rynku kredytowym oraz mniejsze wsparcie ze strony sektora bankowego wzrostu europejskiej gospodarki.

Z drugiej jednak strony istnieje znaczna grupa ekonomistów, która uważa, iż regulacje ostrożnościowe nie są jeszcze wystarczające, a wymogi kapitałowe banków powinny być jeszcze wyższe niż rekomendowane w Bazylei III. Przeprowadzone

²⁶ *Jakie zmiany...*, s. 6.

dotychczas badania i analizy rynku nie potwierdzają w jednoznaczny sposób żadnej z tych wersji.

Bibliografia

1. *Basel Committee on Banking Supervision – Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems*, Committee of European Banking Supervisors, grudzień 2010.
2. Dzieliński M., *Wpływ nowych regulacji kapitałowych na konkurencyjność polskich banków*, NBP, „Materiały i Studia” z. 229, Warszawa 2008.
3. Flejterski S., *Polityka wobec banków między Scyllą niedoregulowania a Charybdą przeregulowania*, [w:] J. Szambelańczyk (red.), *Wyzwania regulacyjne wobec doświadczeń globalnego kryzysu finansowego*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2011.
4. Gemzik-Salwach A., *Innowacje finansowe jako przyczyna kryzysu na rynkach międzynarodowych*, „Finansowy Kwartalnik Internetowy e-Finanse” 2009, nr 3, <http://e-finanse.com/artykuly/121.pdf>.
5. Gołdźniowski P., *Wpływ regulacji systemu bankowego na jego efektywność*, „Materiały i Studia NBP” 2009, z. 235.
6. Gafrikova V., Milic-Czeraniak R., *Bazylea III – zmiany kapitałowe i ich konsekwencje*, „Bezpieczny Bank” 2011, nr 2.
7. Institute of International Finance, Waszyngton, wrzesień 2011.
8. *Jakie zmiany dla sektora bankowego w Europie w świetle nowych przepisów finansowych?*, Wstępny projekt opinii Komisji Konsultacyjnej ds. Przemian w Przemysle, CCMI/094, Bazylea 2012.
9. Janc A., *Banki centralne w dobie kryzysu. Czy dysponujemy już naukową refleksją na ten temat?*, [w:] J. Osiński (red.), *Banki centralne wobec kryzysu ekonomicznego*, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2010.
10. Janasz K., *Bezpieczeństwo systemu bankowego*, [w:] *Innowacje, ryzyko, zarządzanie wiedzą, strategie przedsiębiorstw*, „Zeszyty Naukowe” nr 397, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2005.
11. Kasiewicz S., Kurkliński L., *Szok regulacyjny a konkurencyjność i rozwój sektora bankowego*, Warszawski Instytut Bankowości, Warszawa 2012.
12. Kochaniak K., *Kapitał regulacyjny sektora bankowego w Polsce na tle rozwiązań Bazylei III*, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, „Zeszyty Naukowe” nr 11, Kraków 2011.
13. Kornasiewicz A., Halesiak A., *Konsekwencje kryzysu w strefie euro dla polskiego i europejskiego sektora bankowego*, Głos w e-debacie zorganizowanej przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, listopad 2011.
14. Morawski I., *Bazylea III: bezpieczniejsze banki, ale większe koszty*, <http://www.obserwatorfinansowy.pl/2011/06/10/bazylea-iii-banki-regulacje-strefa-euro-trichet/#>.
15. *Podsumowanie wyników ilościowego badania wpływu Bazylei III na polski sektor bankowy*, PWC i ZBP, grudzień 2011, <http://www.zbp.pl/photo/konf0211/prezentacjaZBP.pdf>.
16. *Results of the comprehensive quantitative impact study*, Basel Committee of European Banking Supervisors, Bank for International Settlements, Bazylea, grudzień 2010.
17. Slovik P., Cournède B., *Macroeconomic Impact of Basel III*, OECD Economics Department Working Papers 2011, nr 844.
18. Szkaradek D., *Zarządzanie płynnością i kapitałem w świetle Bazylei III*, Deloitte, Warszawa 2012.
19. *The Cumulative Impact on the Global Economy of Changes in the Financial Regulatory Framework*.
20. Wdowiński P., *Makroekonomiczne skutki wyższych standardów kapitałowych: Analiza symulacyjna dla Polski*, Komisja Nadzoru Finansowego, Warszawa 2011.
21. Wolanin T., *Bazylea III*, [w:] S. Kasiewicz, L. Kurkliński, *Szok regulacyjny a konkurencyjność i rozwój sektora bankowego*, Warszawski Instytut Bankowości, Warszawa 2012.

The impact of Basel III on the banking sector and the economy

The new regulations proposed on the banking sector, known as 'Basel III', will improve the global financial stability. The new rules have strengthened the financial stability and Basel III is changing the way that banks address the management of risk and finance. The paper describes the new rules, which, according to experts, have the biggest impact on the banking sector and the economy. These are: capital requirements for banks, new regulatory requirements on bank liquidity and bank leverage. The article also describes the results of proposed changes.